

Обуховська О.
ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВНЗ

Витоки ефективної професійної підготовки пов'язані з таким процесом, як професійне самовизначення майбутнього фахівця, що, у свою чергу, впливає на перший етап здобування вищої освіти – вступ до ВНЗ та адаптацію студентів до умов вищого навчального закладу.

Професійне самовизначення – це визначення суб'єктом самого себе у професійному полі. Поняття «самовизначення» відноситься до групи однопідрядних понять, як от: самоактуалізація, самореалізація, самоздійснення, самотрансценденція, самосвідомість та ін. А. Маслоу стверджує, що самоактуалізація реалізується через «захоплення значимою працею». Самовизначення, як вважає В. Франкл, передбачає не тільки самореалізацію, а й розширення власних базових можливостей. Є. Климов пов'язує професійне самовизначення з процесом проектування та побудови професійного шляху.

Отже, професійне самовизначення впливає на всю подальшу життєву і професійну траєкторію людини, і, в першу чергу, визначає особливості адаптації студента до вимог вищого навчального закладу. Наукові погляди на поняття «адаптації» мають широкий діапазон: від «примітивного пристосування будови і функцій організму ... до умов середовища» до більш глибокого розуміння цього поняття О. Леонтьєвим, який розглядав процес адаптації як «процес привласнення, оволодіння ..., в результаті чого відбувається відтворення індивідом людських здібностей і функцій, що історично сформувалися».

Щоб встановити, який вплив спричиняє професійне самовизначення на вибір майбутньої професії, майбутнього навчального закладу та процес адаптації студентів першого курсу до умов ВНЗ, ми опитали 92 студентів 2 і 3 курсів факультету стандартизації та інноваційних технологій за двома питаннями: «1.Що спонукало Вас до вступу в УПА?» та «2. Як вплинуло Ваше професійне самовизначення на процес адаптації?»

67,5 % опитаних здійснили власне самовизначення за такими мотивами: за інтересом до фаху – 27,2 %, за бажанням отримати якісну освіту, яку надає академія – 20,7 %, за бажанням випробувати себе – 16,3 %, за бажанням бути духовно багатим, культурним і корисним суспільству – 3,3 %. Студенти, які за цими, досить позитивними мотивами, вибрали навчання в академії та інженерно педагогічний фах, стверджують, що цей вибір позитивно позначився на їхньому адаптаційному періоді й допоміг їм подолати труднощі етапу пристосування.

Показовою є кількість студентів, яка не змогла самостійно здійснити професійне самовизначення з різних причин, поклалися на поради батьків та власне бажання їм догодити (таких 16,3 %) та піддалися впливу друзів, які також вступали або раніше вступили до УПА (1,1 %). Але позитивна відповідь на друге питання деякої частини студентів, які навчаються в академії, щоб догодити батькам, засвідчує дієвість та правильність батьківських рекомендацій. В цілому, 79,3 % студентів вважають, що їхнє професійне самовизначення позитивно вплинуло на адаптацію до умов навчально-виховного процесу в академії, а 20,7 %

респондентів стверджують – негативно, що підтверджує наше припущення.

Робота виконана під керівництвом доц. каф. ПМПН Лисенко С. А.